

Гриб Аліна Сергіївна,

здобувач вищої освіти навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Доценко Олександр Сергійович,

професор кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Введення воєнного стану в Україні 24 лютого 2022 року стало ключовим моментом в історії України, що суттєво вплинув на всі сфери життя, не оминаючи й адміністрування правосуддя. Забезпечення верховенства права та доступ до правосуддя в умовах воєнних дій стає викликом, який потребує ретельного дослідження та комплексних рішень.

Виходячи з особливостей цієї проблеми, Верховна Рада України прийняла Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII, де в ст.26 закріпила основні положення щодо здійснення судочинства в період воєнного стану, а саме:

1. одним із ключових аспектів впливу воєнного стану на судочинство є зміна територіальної юрисдикції судів. У випадку, коли суди, розташовані на території, де оголошений воєнний стан, не мають можливості здійснювати правосуддя, законами України може бути змінена територіальна підсудність судових справ, що розглядаються в цих судах. Це може призвести до перевантаження судів в інших регіонах, а також до складнощів для учасників судового процесу, яким доведеться добиратися до судів, розташованих на значній відстані;

2. скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства забороняється. Це правило покликане забезпечити неупередженість та законність судового розгляду, навіть в умовах воєнного стану;

3. створення надзвичайних або спеціальних судів також не допускається. Це пов'язано з тим, що такі суди можуть бути інструментом для порушення принципів верховенства права та незалежності суддів [1].

24 лютого 2022 року Президент України видав Указ та Верховна рада України затвердила закон України «Про введення воєнного стану в Україні», а потім 5 лютого 2024 року затвердили Указ Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», який продовжує воєнний стан на 90 діб [2; 3].

В умовах воєнного стану робота судової системи України зазнає певних змін, спрямованих на забезпечення безпеки учасників судового процесу та збереження верховенства права:

1. Тимчасове зупинення судочинства:

У разі виникнення реальної загрози життю, здоров'ю або безпеці відвідувачів суду, працівників апарату суду чи суддів судом оперативно приймається рішення про тимчасове зупинення його роботи.

2. Розгляд невідкладних справ:

Справи, які не мають невідкладного характеру, розглядатимуться лише за умови письмової згоди всіх учасників судового процесу.

Не підлягають відкладенню судові засідання, на яких розглядається питання про обрання або продовження запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

3. Забезпечення безпеки:

З метою забезпечення безпеки учасників судових процесів та відвідувачів судів припиняється особистий прийом громадян керівництвом суду.

4. Обмежується допуск до судових засідань осіб, які не є їх учасниками.

5. Можливість відкладення справ та проведення відеоконференцій:

Якщо суд не припинив свою роботу, учасники судових процесів мають право подати заяву про відкладення розгляду справи у зв'язку з воєнними діями.

6. Поновлення процесуальних строків.

Введення воєнного стану може призвести до подовження процесуальних термінів [4].

Спеціалісти СЕРЕЖ висловили схвалення щодо запропонованих Верховним Судом України заходів, підкресливши важливість активного впровадження відеоконференцзв'язку в ході судових засідань.

На думку експертів, за умови неухильного виконання судами України змін до національного законодавства, процедура розгляду та вирішення публічно-правових спорів не буде суперечити визнанням стандартам і принципам у сфері прав людини [5].

У сучасну епоху можливість безпечного доступу до правосуддя дозволяє електронний документообіг, що дає змогу оцифровувати матеріали справи і зберігати їх на надійних і захищених серверах, а участь у судовому засіданні можна проводити у режимі відеоконференції з авторизацією учасників процесу за допомогою електронного підпису. Така необхідність може виникати у зв'язку із загрозою життю і здоров'ю учасникам процесу або у разі неможливості бути фізично присутнім у судовому засіданні [6, с. 221-222].

Отже, введення режиму воєнного стану наніс значний вплив на адміністративне судочинство в Україні. Зміна територіальної юрисдикції, ускладнення та повна неможливість доступу до судів через воєнні дії і тимчасову окупацію території держави суттєво обмежує здійснення любых форм судочинства в країні. Забезпечення безпеки всіх учасників судового процесу стало головним пріоритетом держави. Проте всі головні аспекти передбачені в Конституції України та інших нормативно-правових актах держави все ж таки збереглися: такі як верховенство права, заборона створення надзвичайних і спеціальних судів, заборона пришвидшення та скорочення судового процесу. Впровадження засідень в режимі відеоконференцій сильно покращує участь учасників судочинства в умовах воєнного стану та головне забезпечує безпеку громадян.

Список використаних джерел

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 №389-VII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 28. Ст. 250. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

2. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»: Закон України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>

3. Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3564-20#Text>

4. Робота судів України в умовах воєнного стану https://jurliga.ligazakon.net/ru/news/209874_robota-sudv-ukrani-v-umovakh-vonnogo-stanu.

5. Консультація СЕРЕЖ з судовими органами України щодо удосконалення законодавства про дистанційне правосуддя в умовах війни, що триває. Офіс Ради Європи в Україні : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/MNcGRuP>

6. Завидняк А.В. Доступ до адміністративного правосуддя в умовах воєнного стану. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. № 1 (32). С. 221-222. <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/05/43.pdf>

Довженко Андрій Сергійович,
аспірант кафедри публічного управління та адміністрування
Національної академії внутрішніх справ

ЦИФРОВІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У сучасному світі стрімко зростає роль цифрових технологій,